

Oponentský posudek k diplomové práci
„Ekoporadna průmyslově postiženého regionu
(identifikace potřeb, témat, nástrojů a metod ekoporadenství v závislosti na potřebách regionu
na příkladu regionu Chomutovska)

autorka práce: Bc. Eva Blažková,

Fakulta humanitních studií UK, obor Sociální a kulturní ekologie

Autorka si vybrala ke zpracování aktuální a důležité téma ekologického poradenství a snažila se o praktický výstup. Ekologické poradenství je oblast, která se v Evropě konstitovala před 20 lety, v ČR existují ekologické poradny od začátku devadesátých let, téma získalo na aktualitě i novým impulsem, jímž byl v letech 2005-2007 masivní rozvoj sítí poraden díky speciálnímu grantovému schématu v Operačním programu Rozvoj lidských zdrojů. Obdobné otázky, jako si položila autorka, řeší aktuálně např. MŽP a řada specializovaných organizací.

Předmětem diplomové práce je dle podtitulu „identifikace potřeb, témat, nástrojů a metod ekoporadenství v závislosti na potřebách regionu na příkladu regionu Chomutovska“. Autorka se v práci snaží o zodpovězení dvou výzkumných otázek:

- 1) Jaké modely poskytování bezplatného ekoporadenství fungují v České republice
- 2) Jaký model ekoporadny odpovídá poptávce na Chomutovsku?

Výsledkem práce je:

- přehled a srovnání osmnácti ekoporaden působících v ČR a návrh určité typologie ekologických poraden – s důrazem na závislost na podmínkách území, ve kterých pracují
- návrh modelu ekoporadny pro oblast Chomutovska.

Práce je přehledně uspořádána do osmi kapitol, postupuje od analytické k návrhové části. Silnou stránkou je důkladná teoretická příprava, kdy autorka studovala nejen naše i zahraniční publikované práce, ale i nepublikované studie zpracované pro MŽP, regionální koncepce Ústeckého kraje, výroční zprávy a internetové stránky jednotlivých poraden. Autorka tak osvědčuje hluboký zájem a vhléd do vybrané problematiky. Dobrou orientaci prokazuje nejen citacemi, ale i vlastními postřehy z jejich porovnání s praxí - např. v kapitole 3.1.2., kde komentuje omezení existujících definic ekologického poradenství: („Tyto definice se zabývají pouze poradenstvím, které má spíše osvětový a informativní charakter (...). Ve skutečnosti se však můžeme setkat i s typy poradenství, které se zabývají ekologickou či environmentální problematikou, ale pouze v určité specifické, úzce definované oblasti (EMAS, EIA, IPPC, OZE, fondy EU aj.)“ nebo postřehem, jak aktuálním problémem je stanovení hranice mezi bezplatným a „profí“ poradenstvím (což právě aktuálně řeší MŽP).

Autorka na začátku fundovaně vysvětluje různé přístupy k použití pojmů „ekoporadenství“, „environmentální poradenství“, „EVVO“ apod. Vzápětí je však sama bez dalšího komentáře používá střídavě – nekonzistentně (srovnej název kapitol 3.2.2 a 3.2.3.).

Prrospělo by zvolit jednotný přístup k terminologii, resp. na začátku práce sdělit, jak bude s terminologií pracovat.

Výjimečně se práci objevují drobné věcné nepřesnosti. V typologii poraden na str.53 jsou Zelený kruh a Ekologický právní servis označeny jako „zastřešující organizace“, což platí o první, ale nikoli o druhé z nich. Na str.54 se bez podrobnější argumentace uvádí: „Občanská sdružení se řadí mezi organizace vzájemně prospěšné, což znamená, že hlavním cílem je sloužit zájmům svých členů. Pokud tyto organizace slouží veřejnému prospěchu, není to jejich hlavní cíl“. Toto konstatování je sporné, vzhledem k tomu, že forma občanského sdružení byla .v ČR dlouhou dobu jedinou obecnější možností založení neziskové organizace a mnohé z nich reálně fungují jako nikoli vzájemně , ale veřejně prospěšné. V příloze č.1 - dotazníku, otázce č.4 je nazváno jedno z témat nazváno „používání prášků a čisticidel“ - jde zřejmě o snahu oslovit respondenty co nejsrozumitelněji, přesto by slovo „prášky“ bylo asi vhodné nahradit přesnějším výrazem.

Autorka si původně stanovila tři výzkumné otázky, z nichž na dvě se dle jejího vlastního hodnocení dvě podařilo nalézt či alespoň „nastínit“ (viz str.87) odpovědi. Třetí původně zvolená otázka „Existuje na Chomutovsku poptávka po ekoporadenství?“ zůstala nezodpovězena zřejmě především kvůli omezenému vzorku respondentů v dotazníkovém šetření.

Autorka prováděla srovnání výročních zpráv, resp. internetových stránek 18 ekoporaden, dále dotazníkové šetření u těchto ekoporaden (7 dotazníků) a konečně dotazníkové šetření u skupiny 72 osob z Chomutovska

Společným problémem dotazníkových průzkumů je malý vzorek s omezenou reprezentativností. Zejména u dotazníkového průzkumu u ekoporaden je otázka, zda nebylo možné při pouhých 18 srovnávaných institucích jiným postupem získat odpovědi od více než 7 z nich (osobní návštěva, telefonický hovor apod.). Považuji to za o to problematičtější, že ve vzorku chybí i nejnámější české poradny jako je Veronica či Rosa.

Rovněž vzorek 72 osob z Chomutovska je poměrně malý. Dále by prospělo jemnější členění tohoto vzorku dle věku – zejména z nejmladších respondentů vytvořila autorka největší skupinu „0-25 let“ – mezi předškolními dětmi, žáky ZŠ a lidmi ve věku se však z hlediska jejich očekávání od ekologického poradenství (a získaných odpovědí na kladené otázky) dají předpokládat zásadní rozdíly.

Ke kladům a hlavním přínosům práce patří:

- vytvoření uceleného přehledu a stručných charakteristik českých ekoporaden
- náměty pro typologii poraden (za inspirativní považuji zejména nastíněné vazby mezi charakterem území a spektrem témat, jimiž s poradna zabývá)
- některá praktická doporučení pro Chomutovsko (např. doporučení na propojení činností s rozvojem šetrné turistiky či ekologické výchovy či doporučená témata dle charakteristik regionu...)

Oceňuji také, že autorka správně vyhodnotila omezení svých výsledků a nesnažila se za každou interpretovat výsledky ve vztahu k původně zvolené otázce „Existuje na Chomutovsku poptávka po ekoporadenství?“.

Po formální stránce je práce dobře a přehledně uspořádána, psaná srozumitelným stylem a čtivě. Rozsah 97 stran bez příloh je přiměřený účelu. Práce je doplněna seznamem literatury a zdrojů, seznamem zkratk, seznamem grafických vyobrazení a řadou příloh, z nichž většina plní svůj účel (jako poněkud neprovázaná s tím, s čím autorka pracuje v textu se jeví příloha č.6.). Kromě náhodného překlepu na str.11 „Úkolem je zjistit,...“ jsem v práci zaznamenal jediný pravopisný nedostatek – přičemž nejde o překlep, neboť dochází k jeho opakování – v příloze č.1. (dotazník) – se v otázce č.2 a 3 objevuje nesprávný tvar „by jste“ namísto „byste“ (opakovaně je pak převzato i v popiskách grafů v textu vlastní práce).

Celkově práci hodnotím jako přínosnou v tom, že aktuálně sumarizuje informace o stavu ekologického poradenství v ČR i v mezinárodním kontextu, přináší ucelený přehled a stručné charakteristiky českých ekoporaden, cenné postřehy k typologii poraden a praktická doporučení ekologického poradenství na Chomutovsku.

Práci doporučuji k obhajobě.

Navrhuji tyto otázky a témata pro diskusi před komisí:

- Komentovat nejvýznamnější rozdíly mezi jednotlivými ekologickými poradnami v ČR
- Seznámila se autorka kromě poraden v síti STEP i s některými nově vzniklými poradnami mimo tuto síť?
- Proč se autorka nepokusila oslovit alespoň vybrané ekologické poradny intenzivněji ke spolupráci na dotazníkovém šetření , resp. jak se o to pokusila?
- Uvažuje autorka o pokračování výzkumu s cílem rozšířit odpovědi na výzkumné otázky, které si kladla, a zmapovat poptávku po ekologickém poradenství na Chomutovsku?

Dle průběhu diskuse před komisí navrhuji známkové hodnocení velmi dobře či výborně, bodové rozpětí navrhuji 14-16 bodů.

V Horním Maršově 14.1.2008

RNDr. Jiří Kulich